

Sant Esteve de Tubau

Sant Jaume de Frontanyà

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Sant Esteve de Tubau és una petita església situada a migjorn dels rasos de Tubau, junt a la masia de Tubau, tot presidint la vall.
Emplaçament: Accés pel camí de Tubau.
Alçada: 1144

Coordenades:

Latitud: 42.20412
Longitud: 2.0417
UTM Est (X): 420890
UTM Nord (Y): 4672884

Classificació

Número de fitxa: 08216 - 46
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Pre-romànic
Segle: s.IX
Estat de conservació: Bo
Notes de conservació: L'església va ser restaurada durant els anys 1973-1974 pel Servei de Catalogació i Conservació de Monuments de la Diputació de Barcelona.
Protecció: Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: Catàleg de béns a protegir, POUM de Sant Jaume de Frontanyà, aprovat el 18/10/2007.
És també Zona d'interès arqueològic.

Data aprovació: dj., 18/10/2007 - 12:00
Número inventari:
Generalitat i altres:

inventaris	3630-I
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	Bisbat de Solsona. Palau Episcopal. 25280 SOLSONA
Fitxes associades:	
<u>Tubau</u>	
Autoria de la fitxa	Lluïsa Vilalta Pérez
Data de registre de la fitxa:	dc., 26/01/2022 - 23:32

Descripció

L'església de Sant Esteve de Tubau consta d'una sola nau orientada a llevant i encapçalada per un absis trapezoïdal una mica desviat de l'eix principal. La nau està coberta amb embigats simples que suporten una coberta de doble vessant i la coberta de l'absis és de volta de canó, possiblement per a protegir millor la part religiosament més important de l'edifici.

Exteriorment, la coberta de la nau sobrepassa lleugerament en alçada la de l'absis, mentre que els dos murs testers, el de la nau i el del tancament de l'absis, es troben a un nivell més elevat que la coberta. Aquest joc de proporcions fa evident la organització dels volums interiors, de manera que es pugui identificar exteriorment les diferents zones de l'església.

A la façana de ponent es troba la porta d'entrada a l'edifici amb arc de mig adovellat i presenta una porta de fusta amb ferramenta de tradició romànica. Aquesta estructura, així com els murs testers i els angles de l'església, contrasta notablement sobre l'aparell constructiu rudimentari comú a la resta de l'edifici, el que és de petits blocs de pedra situada irregularment sense formar filades.

A la mateixa façana de ponent s'aixeca un campanar d'espadanya amb dues obertures. Curiosament, en època medieval, el campanar no tenia una funció utilitària, doncs sembla que la convocatòria de fidels a base de campanades no tenia massa sentit en un indret deixat de la mà de Déu. Tenint en compte que les primeres torres d'església no tenien campanes, l'explicació de la construcció ens remet a la simbologia cristiana. Els campanars volien simbolitzar l'eix ascensional que porta a Déu, un element sòlid i resistent que també evoca fortalesa contra el mal.

La il·luminació de l'església ve donada per cinc finestres: dues a l'absis, dues d'una sola esqueixada a migjorn i una de cruciforme que està descentrada respecte a l'eix vertical de la façana de ponent.

De les dues obertures sobreposades a llevant, la que està situada a un nivell inferior presenta decoració a la part exterior. Està formada per dos blocs monolítics esculpits en baix relleu tot resseguint la finestra. A la part superior hi ha restes de tres motius figuratius: una creu a l'esquerra, un colom –símbol de la innocència, del martiri i de la resurrecció- i un dibuix molt erosionat del que podria ser un arbre o un àngel molt esquemàtic. Aquesta és tota l'ornamentació d'un edifici que destaca pel seu joc de proporcions i simplicitat constructiva.

Observacions:

Sant Esteve de Tubau es considera un edifici pre-romànic del segle X per la seva planta i l'aparell constructiu irregular, tot i que es creu que l'edifici va ser sobrelevat probablement al segle XII per a construir la volta actual.

De totes maneres, la datació de la finestra de l'absis, poc clara, podria fer pensar que va ser construït el s.IX.

L'església va ser restaurada durant els anys 1973-1974 pel Servei de Catalogació i Conservació de Monuments de la Diputació de Barcelona sota la direcció de Camil Pallàs. Durant aquesta campanya es va trobar una petita lipsanoteca de fusta situada a l'interior de l'altar. Aquesta va ser extraviada, però per sort es va poder fotografiar en el moment de la seva troballa. La fotografia ens mostra una petita capsula rectangular de fusta, tallada en un sol tronc i amb les cares exteriors llises. A la part superior hi havia una tapa fina que donava accés a un petit espai destinat a guardar relíquies i un pergamí.

Història

Les primeres notícies que en tenim són de l'any 905 en aparèixer en l'acta de consagració de l'església de Sant Jaume de Frontanyà, però també és citada en la de Santa Maria de la Seu d'Urgell, document considerat del segle X. Tot fa pensar que l'església devia dependre de Sant Jaume des de pocs anys després de la consagració de Frontanyà, quan el terme parroquial es va fraccionar i van aparèixer les esglésies de Santa Eugènia de Soïlls, Sant Cristòfol de les Planes, Santa Maria dels Oms, Santa Magdalena de la Malosa, Sant Julià de Cosp, Sant Llorenç de Corrubí i Sant Esteve de Montner, la que a partir del segle XVII va ser coneguda com Sant Esteve de Tubau.

A finals del segle XVIII, la composició de la petita parròquia de Sant Esteve de Tubau no havia canviat massa respecte dels segles anteriors i sabem que durant el segle XIX era formada per set cases: el mas Tubau, el Cortal de Tubau, el Ras de Tubau, el Molí de Dalt o de Tubau, el Molí de Baix o Molinot, Cal Roma i Cal Pó dels Jeps (més tard coneguda com Cal Jep).

Bibliografia

AA.DD. (2005) Sant Jaume de Frontanyà: Art, Natura i Pau; Ajuntament de Sant Jaume de Frontanyà.

AA.DD. (1985) Catalunya Romànica. Vol. XII El Berguedà. Fundació Enciclopèdia Catalana.

APSJF (1594-1598 i 1621-1623) Llibres sacramentals, Compliment pasqual, Matrícula de compliment pasqual de la parròquia de Sant Jaume de Frontanyà amb les diverses nòmines per cada casa, 24 de març de 1598, unitat d'instal·lació n. 4, llibre D.

BARAUT, C. (1978). Les actes de consagracions d'esglésies del Bisbat d'Urgell (segles IX-XII). Urgellia, núm. 1.

Enllaços d'interès:

[Inventari de Patrimoni Arquitectonic de la Generalitat de Catalunya](#)

